

# Regionální geografie Evropy ZeC020

PÁ 11.11., 25.11. 13:00-16:30 učebna 5

## Informace o vyučujících předmětu

### Vyučující

Petr Knecht (garant)

### Email

knecht@ped.muni.cz

### Konzultační hodiny

[Středa 9:00-10:00]

## Obecné informace

### Popis kurzu

Cílem kurzu je aktivní formou studentům zprostředkovat:

- věcnou podstatu regionální geografie jako oboru,
- témata, která je možné považovat za vysoce relevantní pro výuku zeměpisu na ZŠ,
- efektivní výukové strategie využitelné ve výuce regionální geografie na ŽŠ

### Očekávání

Kurz nepřímo navazuje na předměty, které studující absolvovali v průběhu bakalářského studia. Očekává se, že studenti znají základy fyzické a humánní geografie a jsou seznámeni se základy pedagogiky a psychologie.

### Cíle

Po absolvování kurzu student:

Popíše, v čem spočívá tzv. nová regionální geografie.

Na příkladech uvede, jak je možné přistupovat k plánování, realizaci a reflexi výuky regionální geografie na základní škole.

Na vybraných tématech z regionální geografie Evropy popíše a zdůvodní cíle, strukturu, výukové činnosti a jejich hodnocení.

Vyhledává, sbírá, organizuje a hodnotí geografické informace a zdroje dat.

Prezentuje a obhájí výukovou přípravu (dle zadané struktury).

Spolupracuje, komunikuje a prezentuje v týmu.

## Materiály potřebné k ukončení kurzu

### Studijní literatura

Anděl, H., Bičík, I. Bláha, J. D. (2019). *Makroregiony světa/Nová regionální geografie*. Karolinum.

### Další materiály a pomůcky

Součástí kurzu je příprava studujících k didaktické způsobilosti. K úspěšnému ukončení je nezbytné prokázat dovednost začleňovat do výuky regionální geografie práci s geografickými informacemi a zdroji, prvky terénní výuky a interaktivní výukové aplikace.

Předpokládá se, že si student z vlastních zdrojů zajistí potřebný materiál (kancelářské potřeby, nezbytný software, atlas aj.).

### Ukončení: student si volí pouze jednu variantu

Datum	Forma
[Zkouška A]	Odevzdání výukové přípravy vyhotovené dle zadání, její prezentace (PPT) a obhájení v diskusi.
[Zkouška B]	Znalost místopisu Evropy (slepá mapa) Písemný test (otevřené otázky)

### Zkouška A - v případě, že si student zvolil tuto variantu

Písemná zkouška se skládá ze tří bloků otázek. První blok je zaměřený na znalost (6 otázek, cca 30 % z celkového možného počtu bodů), druhý blok je zaměřený na aplikaci znalostí a argumentaci (4 otázky, cca 50 % bodů), třetí blok je zaměřený na místopis (10 místopisných pojmů, cca 20 % bodů).

Správné odpovědi na všechny znalostně zaměřené otázky je možné dohledat v publikaci Makroregiony světa (MS), za každou otázkou je uvedeno číslo strany se správnou odpovědí.

Celkem je možné dosáhnout 23 bodů. Bodové hodnocení je následující: A = 23-22, B = 21-20, C = 19-17, D = 16-15, E = 14-13, F = 12-0. V případě hodnocení půlkou bodu se zaokrouhluje nahoru.

Otázky jsou zpracovány s oporou o vybrané kapitoly publikace Anděl, H., Bičík, I. Bláha, J. D. (2019). *Makroregiony světa/Nová regionální geografie*. Karolinum. (s. 11-101)

Očekává se podrobná znalost a porozumění obsahu publikace, neboť oborová znalost je nezbytnou podmínkou (a ne nutně dostačující) pro úspěšné zvládnutí výuky zeměpisu.

Místopisné pojmy budou vybrány z učebnice pro ZŠ z vydavatelství Nová škola.

## Zkouška B - v případě, že si student zvolil tuto variantu

Studentské týmy vypracují výukovou přípravu X provázaných vyučovacích hodin v podobě, která umožňuje okamžité využití ve výuce (X = počet členů týmu).

Předpokládá se, že studentské týmy začlení do výukových příprav práci se zadanou interaktivní aplikací, a současně si zvolí dvě doplňková témata, která rozpracují.

Studentské týmy v průběhu prezentace zodpoví následující otázky:

1. Jak je téma pojato v učebnicích? (srovnání 3 aktuálních učebnic pro ZŠ z různých vydavatelství - komentované tištěné nebo elektronické ukázky)
2. Jaké očekávané výstupy ze zeměpisu a environmentální výchovy ve vašich hodinách rozvíjíte (přímo, nikoli na pozadí)?
3. Jaké jsou cíle jednotlivých hodin a co konkrétně budete v každé hodině dělat? (učební úlohy i další materiály musí být podrobné, včetně vypracovaných vzorových odpovědí)
4. Jak jste začlenili do přípravy aktivitu založenou na práci s interaktivními výukovými aplikacemi a dvě doplňková témata?
5. Jaké mapy v atlasu použijete? Jaké mapy budou žáci tvořit?
6. Obhajte a vysvětlete, jak jsou provázány očekávané výstupy, cíle jednotlivých hodin a výukové aktivity.
7. V čem je navrhovaná příprava inovativní? (jak a v čem se liší navrhovaná příprava od učebnic)
8. Podrobněji představte interaktivní výukovou aplikaci, kterou jste využili. Představení by mělo být návodné a současně motivační.

### Doplňková témata (prosím, zvolte si minimálně dvě)

Migrace	Konflikty
17 cílů udržitelného rozvoje	Maloobchod
Jídlo	Kulturní diverzita
Energie, energetické zdroje	Znečištění životního prostředí
Zdraví	Desková tektonika
Klimatická změna	Pobřežní procesy
Přírodní hazardy	Počasí a podnebí
Nerovnosti v prostoru	Půdy
Vývoj/rozvoj měst	Biogeografie
Vývoj/ rozvoj venkova	Urbanizace
Cestovní ruch	Zemědělství
Kriminalita	Průmysl
Bydlení	Cestovní ruch
Obchod	Rozvoj a globalizace
Svět/dělba práce a povolání	
Voda	
Světové mocnosti	

# Zkouška B: na co si mám dát pozor?

## Čas

Čas prezentace: max. 20 minut.

## Odevzdání

E-mail vyučujícího: [knecht@ped.muni.cz](mailto:knecht@ped.muni.cz)

Vyučující zašle cvičení zpět opatřené komentáři s prosbou o úpravy.

## Jak vypořádat komentáře vyučujícího?

Předmětem zpětnovazebních komentářů ze strany vyučujícího je především MS WORD. Předpokládá se, že relevantní komentáře k souboru MS WORD budou vypořádány současně také v PPT ke zkoušce. Ke zkoušce je možné se přihlásit teprve poté, co student obdržel okomentovaný dokument s prosbou o zapracování připomínek.

Klíčovým požadavkem je, aby v revidovaných verzích souborů byly zohledněny všechny komentáře vyučujícího. Nezohlednění nebo nevypořádání komentářů formou odborné argumentace může být důvodem k hodnocení N.

V případě hodnocení N je třeba přihlásit se k opravnému termínu zkoušky.

## Nejčastější formální nedostatky

Prosím, odevzdávejte práci po pečlivé jazykové korektuře.

Prosím, nepoužívejte termín "látka", ale učivo.

Dodržujte jednotnou grafickou úpravu (např. dle doporučení APA), WORD i PPT musí být estetický a současně by měl být atraktivní pro žáky i studenty.

V PPT se pokud možno maximálně vyhýbejte textu. Používejte schémata, grafiky, infografiky, vizuálie. Udržujte oční kontakt s publikem a ústní komentář by neměl být čten z PPT.

Dbejte na to, aby PPT byl geografický (toho lze docílit volbou vhodných map) a aby se týkal geografie Evropy.

Nezapomeňte u všeho uvést zdroje (fotografií, vizuálií atd.).

Při prezentaci maximálně pracujte s atlasem.

Viz se píše bez tečky.

## Učebnice

Zaměřte se na analýzu současných učebnic pro ZŠ a v jejich rámci se zaměřte pouze na kapitoly související s Vaším tématem. Srovnávejte nejnovější učebnice, tedy takové, s nimiž se v praxi setkáte.

Srovnajte kapitoly v přehledné tabulce opatřené komentářem.

Srovnávací kritéria v tabulce specifikujte tak, aby bylo jasné, jak se od sebe učebnice vzájemně odlišují.

Veškeré zhodnocení i ukázky se týkají vámi vybraného tématu. Téma = to, co máte primárně zadáno, nikoli doplňková témata. Doplňková témata slouží k tomu, abyste pracovali tematicky i v rámci regionální geografie a také abyste prokázali kreativitu a divergentní myšlení.

Zhodnocení učebnic by nemělo být intuitivní, ale pečlivě promyšlené a zdůvodněné (jsou uváděná pozitiva skutečně pozitiva?)

Srovnávejte nejnovější učebnice, tedy takové, s nimiž se v praxi setkáte.

Prosím, podívejte se na učebnici z pohledu učitele, nikoli studenta, který musí něco sepsat, protože mu to někdo poručil.

Zhodnocení učebnic by nemělo být intuitivní, ale pečlivě promyšlené a zdůvodněné (jsou uváděná pozitiva skutečně pozitiva?)

Prosím, podívejte se na učebnici z pohledu učitele, nikoli studenta, který musí něco sepsat, protože mu to někdo poručil.

Učebnice doneste ve fyzické podobě na ukázkou do semináře.

### Výuková příprava

Strukturovaná tabulka se ukázala pro tento typ úkolu jako nepříliš vhodná, její používání nedoporučuji.

Očekávaných výstupů a kompetencí raději uvádějte méně, a především se zaměřte na ty, které opravdu a cíleně rozvíjíte (neuvádějte ty, které tam jsou jen na pozadí).

Přemýšlejte, k čemu Vámi navrhované výukové aktivity směřují, a co u žáků rozvíjejí. Aktivity, které slouží k bezúčelnému mechanickému zaměstnání žáků, prosím, vypusťte.

Cíle by měly konkrétní a kontrolovatelné - tedy mělo by být jasné, co po žácích vlastně chcete. A ať je po skončení hodiny jasné, zda jste jich dosáhli, nebo ne. Tyto cíle (resp. to, zda jich bylo dosaženo) by měly být jasné i samotným žákům po skončení hodiny.

Vždy je lepší vybrat si nejprve očekávaný výstup, který chcete rozvíjet, a až potom formulovat cíle. Opačný postup, tedy že si připravíte hodinu a poté se snažíte na hodinu napasovat očekávané výstupy, většinou nefunguje. Očekávané výstupy jsou v takových hodinách jen na pozadí, tvoří kulisu, ale k jejich naplnění ve skutečnosti vůbec nedochází.

Délka zápisů do sešitu, které požadujete po žácích, by měla být cca 5 odrážek po 5-10 slovech.

V propojování témat a případném plánování terénní výuky buďte velmi kreativní.

Prosím, zpracujte vždy celou přípravu tak, aby bylo možné zadání rovnou zadat žákům. Pište zadání pro žáky. Oslovujte žáky. Připravte pro ně aktivity. Otázky a úkoly formulujte v podobě, jak budou předkládány žákům. Úkoly formulujte podrobně, vč. pokynů, které by byly řečeny ústně.

Otázky a úkoly formulujte s využitím tzv. operátorů, tedy sloves určujících to, co má žák udělat. Seznam vhodných operátorů. Prosím, toto platí pro každou otázku a úkol pro žáky. Vždycky sloveso.

Otázky by neměly umožňovat odpověď ANO/NE.

Pracovní listy předkládejte v podobě, v jaké je budete předkládat žákům (např. na samostatné straně v programu MS Word, Canva aj.) i s pokyny.

Zadání musí být dotaženo do podoby, abych s tím mohl jít do třídy. Zadání pro žáky musí být srozumitelné a naprosto přesné.

### **Výuková aplikace**

Výukovou aplikaci představte atraktivně a motivujte spolužáky k jejímu využití v praxi.

Výukovou aplikaci propojte s tématy, která máte za úkol zpracovat.

Výukovou aplikaci začleňte do některé z navrhovaných hodin (můžete i do více hodin), ideálně formou praktické ukázky.

### **Zadaná témata navíc**

Většina studujících se domnívá, že témata „nenedávají“ na jejich záměr. Je to přirozené a problém je nutné vyřešit kreativním myšlením. Jedná se o typický problém, se kterým se učitelé v každodenní praxi potýkají (Jak kreativně zpracovat téma, o němž toho mnoho nevím). Témata propojte nápaditě a smysluplně, nikoli formálně a “na sílu”.

### **Shrnující otázky**

Otázky vyplňujte pouze jednou, úplně na konci. Buďte, prosím, konkrétní.

Téma	Doplňková témata	Aplikace	Členové týmu (1-4)
Evropa - přírodní, společenské a hospodářské poměry (část 1 - vybraná témata)		Gapminder	
Evropa - přírodní, společenské a hospodářské poměry (část 2 - vybraná témata)		Dollar Street	
Evropská integrace		Nearpod	
Severní Evropa		Socrative	
Západní Evropa		Plickers	
Jižní Evropa		Canva	
Jihovýchodní Evropa		Mentimeter	